

τέλαβε τὰ ὄμματα τοῦ ἡρώου ἐπὶ τῇ κάλλει αὐτῆς, καὶ ἀνέτεινεν ὁ κόσμος τὸν οὐρανὸν ἰκετίδας χεῖρας καὶ ἐπληρώθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ δακρύων ἐλέους τῶν ἱερῶν, δακρύων τὰ ὅπου ἀνεγείρουσι νεκροὺς καὶ ἀγιάζουσι τοὺς γινόμενους αὐτά.

Ἄλλ' ὅχι! Ἡ ἀνέγερσις τῆς Ἑλλάδος δὲν ἦτο νεκρανάστασις. Ἡ Ἑλλὰς οὐδέποτε ἀπέθανεν ἢ το παντοτε ζωντανή. Εἶναι πολλάκις νεκροὶ οἱ λαοί, ὅταν ὁ κόσμος τοὺς νομίζῃ ζώντας καὶ ζῶσι ὅταν τοὺς νομίζουσι νεκρούς. Τοὺς κλώνας τῆς ροιᾶς ὥραϊον τὴν ὀψιν ῥόδον κοσμεῖ, ἀλλ' ὅταν ἡ ἐπομένη ἀνατείλῃ πρῶτα τὰ φύλλα τοῦ ἔχουν καταρρεῦσει καὶ κεῖνται παρὰ τὴν ῥίζαν ξηρὰ καὶ μαραμμένα καὶ ἡ πνοὴ καὶ τὸ θεῖον κάλλος ἀπέπτη ἀπ' αὐτῶν. Ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὴν ἀσέληνον τοῦ βίου αὐτῆς νύκτα δὲν ἦτο ῥόδον τοιοῦτον. Οἱ θνητοὶ τῶν θνητῶν ὀφθαλμοὶ δὲν τὴν ἐβλεπον· τὰ μυροβόλα φύλλα τῆς ἔκρυπτεν ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ κόσμου· τὸ παρθενικὸν τῆς κάλλος ἐτήρει ἀλώδητον ἐντὸς τῆς ἐρήμου βάρους, ὅπου χεὶρ πανηρὰ δὲν δύναται νὰ εἰσδύσῃ χωρὶς νὰ σχισθῇ καὶ αἱμάσσουσα ν' ἀφῇ τὴν ἱερὰν βάρυν· περιεφρουρεῖτο ἡ φαινόμενη δούλη ἐντὸς τῆς βάρους τῆς ἀρετῆς. Ἡ Ἑλλὰς ἔζη διότι ἡγάπα τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸν πλησίον ὡς ἀδελφόν, ἀνευ φθόνου, ἀνευ δόλου· εἶχε πίστιν καὶ ἀνυπόκριτον χεῖλος· ἡ φαινόμενη δούλη ἔζη, διότι ἡ καρδιά τῆς ἦτο ταμεῖον πάσης χριστιανικῆς καὶ Ἑλληνικῆς ἀρετῆς, οὐχὶ δόλου καὶ ὑποκρισίας, θανάτου ζωντανοῦ καὶ τοιαύτη οὕσα κατέπληξε τὸν κόσμον πληρώσασα τὴν γῆν μὲ νέους Λεωνίδα καὶ Μιλτιάδεας.

Νὰ μὴ θηλάσῃ πλέον μητρὸς Ἑλλανίδος μαστὸς τέκνον, οὔτε μία θρῖξ νὰ λευκανθῇ πλέον ἐπὶ τῆς κόρης τοῦ πρεσβύτου πρὶν ἢ ἰδῶσι τὰ ὄμματα ἡμῶν τὴν μητέρα Ἑλλάδα περιβαλλομένην τὴν βασιλικὴν τῆς 25 Μαρτίου ἀλουργίδα καὶ ἀποδεικνύουσαν εἰς τὴν κόσμον ὅτι δὲν ἐσάπησαν τὰ στάθμ τῆς.

Φ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ.

#### Η ΔΙΑΚΟΠΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ Η ΑΝΑΠΑΥΣΙΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ὁλόκληρος ἡμέρα ἀναπαύσεως δεῖν νὰ διακόπῃ ἐκαστὴν ἐβδομάδα τὴν ἐργασίαν ἡμῶν, ἡ ἡμέρα δὲ αὕτη εἶνε διὰ τὸν Χριστιανὸν ἡ Κυριακή.

«Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου· τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδομῇ Σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου.»

Ἡ ἡμέρα αὕτη ἱερὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν, καθίσταται ὠφελιμωτάτη ἐν τοῖς ἀποτελέσμασιν αὐτῆς. Δὲν εἶνε παντάπασιν καλὸν ν' ἀσχολῆται ὁ ἄνθρωπος ἀδιαλείπτως εἰς τὴν μηχανικὴν αὐτοῦ ἐργασίαν. Οἰαδήποτε τέχνη ἀπορροφῶσα ἐξ ὁλοκλήρου τὸν ἐξασκούντα αὐτὴν δύναται ἐπὶ τέλος ν' ἀποκτανῶσιν αὐτόν· ὁ ἐργάτης ὁ ὅλος εἰς τὴν μηχανικὴν αὐτοῦ ἐργασίαν ἀφοσιωμένος θάλει αἰσθανθῇ μετὰ καιρὸν ἐν ἑαυτῷ τὰ νεῦρα αὐτοῦ, τὰ φάρμακα ταῦτα τῆς σήψεως τοῦ ἀν-

θρώπου ὄργανα, παραλυόμενα, ἐάν μιᾶς ἡμέρας ἐκαστοτε ἀνάπαυσις δὲν ἐπιφέρει κατὰ καιρὸν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πνεύματος. Ἀς ἐνθυμηθῇ πάντοτε ὁ ἐργάτης ὅτι δὲν ἐγεννήθη διὰ μόνον τὸν σκοπὸν νὰ ἐργάζεται τὸ μέταλλον, τὸ ξύλον ἢ τὸν λίθον. Εἶνε ἄνθρωπος· καὶ ὡς τοιοῦτος ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ καὶ νὰ σκεπτήται περὶ τοῦ μέλλοντός του. Εἰς τοῦτο δὲ χρησιμεύει αὐτῷ ἡ τῆς Κυριακῆς ἀνάπαυσις.

Κατὰ τὴν Κυριακὴν ὁ ἐργάτης δεῖν νὰ κάμνῃ χρῆσιν ἄλλου τινός, ἢ τῶν ἐργαλείων αὐτοῦ. Ἡ σκέψις αὐτοῦ, ἀπαλασσομένη τῶν δεσμῶν τῆς μηχανικῆς ἐργασίας, ὅτε μὲν φέρεται ἐλευθέρως ἐπὶ διαφορῶν αντικειμένων, ὅτε δὲ περιορίζεται εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἰδίου ατόμου· τότε ὁ ἐργάτης παρατηρεῖ, σκέπτεται, ἀποφασίζει· τῇ Κυριακῇ ὁ ἐργάτης ἀπολαύει τοῦ θεάματος τῆς ὥραιας φύσεως, τῆς εἰκόνος ταύτης τῆς ὑπάρξεως καὶ πανσοφίας τοῦ Θεοῦ. Τῇ Κυριακῇ ὁ ἐργάτης γεύεται τῶν ἀθῶων καὶ ἡδυτάτων ἐκείνων εὐχαριστήσεων καὶ διασκεδάσεων, ἃς πᾶσα εὐτυχὴς ἐγκλείει οἰκογένεια.

Στερήσατε τὸν ἐργάτην τῆς ἀνακουφίσεως ταύτης καὶ θὰ ἴδῃτε ὅποιον βίον παρέχετε αὐτῷ· νὰ τρώγῃ, νὰ κοιμᾶται καὶ νὰ ἐργάζεται ἀδιαλείπτως, ἰδοὺ ἡ εἰκὼν τοῦ βίου ἐκείνου· ἀλλὰ τοιοῦτος βίος εἶνε μόνον ὁ τῶν ὑποζυγίων, τῶν προωρισμένων νὰ σύρωσι τὰς ἀμάξας ἡμῶν, νὰ αἰρῶσι τὰ φορτία καὶ νὰ στρέψωσι τοὺς τροχοὺς τῶν μηχανῶν. Ἀς ἀποφεύγωμεν τοιοῦτον βίον, οὗ ἀποτέλεσμα ἦθελεν εἶσθαι ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἀποκτνήσις.

Ἡ ψυχὴ ἡμῶν εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ σώματος ὑποκειμένη, πρέπει νὰ ἀρχῇ τῆς ὕλης καὶ οὐχὶ ν' ἀπορροφᾶται ὑπ' αὐτῆς. Ἀς μὴ περιορίζωμεν ἐπὶ τῶν γῆινων τὴν προσοχὴν ἡμῶν, ἀλλ' ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἃς στρέφωμεν πρὸς τὸν Οὐρανὸν τὰ ὄμματα ἡμῶν, διότι δι' ἐκείνον ἐπλάσθημεν.

Ἐν λοιπὸν τῶν μεγάλων τῆς Κυριακῆς καλὸν εἶνε ταῦτα πλὴν ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα, περὶ ὧν οὐδὲν πρέπει ν' ἀμφιβάλλωμεν.

Εἶνε ἀνεκτίρητον ὅτι ἡ ἀνάπαυσις τῆς Κυριακῆς ἐξασκεῖ μεγάλην ἐπὶ τῆς ὕγιαιας τοῦ ἐργάτου ἐπιρροήν. Μετὰ μείζονος εὐχαριστήσεως ἐγκύπτει εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ μετὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς Κυριακῆς, ἀποδίδουσαν εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ τὰς καθ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα βαθμυδὸν ἐξαντληθείσας δυνάμεις τοῦ. Ἡ τῶν μυῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ πνεύματος δυνάμις ἀποκαμνύσασα ἐπὶ ὁλόκληρον ἐβδομάδα ἐξαντλεῖται, ἡ δὲ περιοδικὴ αὕτη ἀναζωπύρισις αὐτῆς εἶνε χρῆσιμωτάτη. Ὅπως καλὸν εἶναι καλῶς ἐστεγαζομέναι καὶ καλῶς διατηρούμεναι, πλείτερον διαρκουσι χρόνον, οὕτω καὶ τὰ ὄργανα ἡμῶν καλῶς διατηρούμενα ἐπὶ πλείον ἀντέχουσι.

Ἀνάπαυσιν δὲ λέγοντες ἐννοοῦμεν ἀνάπαυσιν ἀληθινή· ἀνάπαυσιν σώματος καὶ ψυχῆς, οὐχὶ δὲ παύσιν τῶν ἐργασιῶν καὶ ἐξάντλησιν τοῦ σώματος διπλάσιαν ἐν μέθῃ καὶ κραιπνῇ. Οἱ ἐργάται τῶν πύλων καταπαύουσι τῇ Κυριακῇ ἀπὸ τοῦ ἔργου αὐτῶν, καὶ ἡ

ἀγαθὸς ἀγρότης πράττει τὸ αὐτὸ ἀλλ' οὗτος ἀναπαύει καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἐκείνος δὲ φθείρει ἐν ἀκολασίᾳ αὐτήν. Ἐντεῦθεν συμβαίνει ὥστε ἐν τοῖς χωρίοις βλέπεις τις γέροντας ἀγρότας διατηροῦντας ἐπὶ τὸ ἀνθρώπινον τοῦ προσώπου αὐτῶν καὶ μετ' ἀπαραιμίλου ἱκανότητος καὶ ἀνευ τοῦ ἐλαχίστου κόπου ἰθύνοντας τὸ ἄροτρον καὶ ἐργαζομένους τὴν γῆν, τοῦναντίον δὲ ἐργάτας τῶν πόλεων ἐξαντλουμένους καὶ μαραινόμενους πρὸ τοῦ καὶ μία μόνη λευκὴ θριξ φανῇ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν. Ἐργάται φεισθήτε τῆς ζωῆς ὑμῶν καὶ ἀναπαύεσθε ἀληθῶς τῇ Κυριακῇ, ἵνα, παρατείνοντες εἰς γῆρας τὸν βίον, πλείονα ἐργάσιμον ἔχητε χρόνον καὶ μερίζονα τὰ ὀφέλη ἀπολαύετε.

«Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδομῇ Σάββατα κυρίῳ τῷ Θεῷ σου.»  
[Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ]. Δεσποινὶς Φ. Α.

### ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

[Ἰπὸ Ε. Α. ΖΥΓΟΥΡΑ κατήγητοῦ].

Ὁ Πάνσοφος ἔπλασε πάντα τὰ ἐν τῇ φύσει μὲ σκοπὸν τινα. Καὶ τὰ μὲν ὕλικά χτίσματα εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον χρήσιμα ὡς οἱ λίθοι, τὰ φυτὰ, τὰ δένδρα· τὰ δὲ ζῶα καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔλαβον παρὰ Θεοῦ ἀποστολήν τινα νὰ ἐκπληρώσωσιν, ἥτις εἶναι καὶ ὁ σκοπὸς τῆς πλάσεως αὐτῶν. Ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς τῶν ἀλόγων ζῶων εἶναι ἀπλοῦς καὶ ἀμετάβλητος ἐκτελούμενος ὑπ' αὐτῶν ἐνστιγματικῶς. Ἄν ἀκριβῶς ἐρευνήσωμεν τὸν σκοπὸν τοῦτον θὰ ἴδωμεν ὅτι τὰ ζῶα ἐνστιγματικῶς ἐνεργοῦσι πρὸς ἀναπαραγωγὴν τοῦ γένους αὐτῶν, ὅτι ἐνστιγματικῶς ὁρμῶσι πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς τροφῆς των, καὶ τέλος ὅτι εἰς ὅλας αὐτῶν τὰ πράξεις διευθύνονται ὑπὸ τῶν ἐνστιγμάτων, χωρὶς νὰ ἔχωσι θέλησιν ἐκλογῆς τοῦ ἀγαθοῦ ἢ τοῦ κακοῦ. Ἡ ἀράχνη, λ.χ. ἡ μέλισσα, ἡ χελιδὼν γεννῶσι πρὸς διατήρησιν τοῦ γένους αὐτῶν ἐργάζονται, ἡ μὲν τὸ ὕφασμα, ἡ δὲ τὸν κηρὸν καὶ τὸ μέλι, ἡ δὲ τὴν φωλεάν, καὶ εἰς οὐδεμίαν τῶν πράξεων τούτων ἔχουσι τὴν συναίσθησιν τοῦ σκοποῦ καὶ τῶν προσφορῶν μέσων πρὸς ἐπίτευξιν αὐτοῦ· διὰ τοῦτο εἶπομεν ὅτι ἐργάζονται ἐνστιγματικῶς.

Ὁ ἄνθρωπος πεπρωτισμένος διὰ τοῦ λογικοῦ ἔχει ἐλευθερίαν θέλησιν πρὸς ἐκλογὴν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, ἔχει κρίσιν ὅπως ἀνευρίσκη τὰ συμφερότερα πρὸς τοὺς σκοποὺς του μέσα, ἔχει ἐν γένει ὁργανισμόν τελειότατον καὶ καταλληλότατον πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν μέσων τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ὁ σκοπὸς λοιπὸν τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ὡς τῶν ζῶων προσχεδιασμένος καὶ ἐνστιγματικὸς, ἀλλὰ κατὰ πάντα ἐλεύθερος καὶ ἐξαρτάται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς θελήσεως αὐτοῦ· εἶναι δὲ ὁ σκοπὸς οὗτος ἀπροσχεδιαστος καὶ ὡς εἰπεῖν ἄριστος· δέον λοιπὸν νὰ διαχαράξη αὐτὸν μόνος, ὅπως τὸ λογικὸν ὑπαγορεύη. Τὸν δὲ σκοπὸν διὰ τὸν ὅποιον ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸν ὅποιον ἔχει καθῆκον νὰ ἐκπληρῇ ἐν τῷ κόσμῳ καλοῦμεν προορισμόν.

Τὸν προορισμόν του ὁ ἄνθρωπος ἀνευρίσκει διὰ τοῦ λογικοῦ μόνος, διότι οὗτος εἶναι εἰς πάντα ἄνθρωπον καταληπτός. Ὁ ἄνθρωπος προωρίσθη διὰ νὰ γείνη ὅσον τὸ δυνατόν τέλειος καὶ εὐδαίμων. Τέλειος μὲν γίνεται ὁ ἄνθρωπος, ἂν καλλιεργῇ ἐν ἑσῇ μοίρᾳ τὸ σῶμα, τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴν, δηλ. ἂν θεραπεύῃ ἐξ ἰσοῦ τὰς σωματικὰς, πνευματικὰς καὶ ψυχικὰς ἀνάγκας, τὰς ὁποίας ὁ προορισμὸς ὑποδεικνύει εἰς αὐτόν. Εὐδαίμων δὲ γίνεται οὐ μόνον ὅταν γίνηται τέλειος, ἀλλὰ καὶ ὅταν τὴν τελειότητα ἑαυτοῦ μεταδίδῃ καὶ εἰς τὰς ἐξ αὐτοῦ παραγομένας ὑπάρξεις, καὶ ἐν γένει εἰς τοὺς ἄλλους.

Ἡ οἰκονομία βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμόν του· διότι τὸν διδάσκει πῶς νὰ ρυθμίξῃ τὰς ἐνεργείας του πρὸς ἐπίτευξιν τῆς τελειότητος, πῶς σκοπιμώτερον νὰ ἱκανοποιῇ τὰς τριπλᾶς του ἀνάγκας καὶ τέλος τὸν ὁδηγεῖ πῶς δύναται νὰ γείνη εὐδαίμων καθιστῶν ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ὁμοίους του τελειότερους σωματικῶς, πνευματικῶς καὶ ψυχικῶς.

Ἡ δὲ γυνὴ ὡς ἄνθρωπος προορισμὸν ἔχει νὰ γείνη τελεία καὶ εὐδαίμων μεταδίδουσα εἰς τοὺς περὶ αὐτὴν τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τελειότητα. Ἡ γυνὴ καθίσταται σύζυγος, διὰ τὸν πολλαπλασιασμόν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων· γίνεται μήτηρ, διὰ τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν τῶν τέκνων μόρφωσιν καὶ τελειοποίησιν, καὶ τέλος γίνεται φιλόθερος, διὰ τὴν μετάδοσιν τῶν ἀγαθῶν ἅτινα κατέχει καὶ τὰ ὁποῖα ἡ εὐαισθησία, καὶ ἡ ὀξύνοια ὑπαγορεύουσιν εἰς αὐτὴν νὰ μεταδίδῃ εἰς τοὺς ἄλλους.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ γυνὴ ἔχει εὐρὺν προορισμόν, ἔπεται ὅτι ἔχει καὶ εὐρὺ στάδιον εὐδαιμονίας. Οὐδέποτε ἡ γυνὴ δύναται νὰ καταστήσῃ ἑαυτὴν εὐδαίμονα, ἐνὸς δὲν καταστή εὐεργετικὴ σύζυγος, φιλόστοργος μήτηρ καὶ φιλόθερος τοῖς πᾶσι. Διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ δὲ τοῦτον τὸν ὑψηλὸν προορισμόν, πρέπει νὰ ἦται ἐφοδιασμένη καὶ μορφωμένη δι' ὅλων τῶν γνώσεων αἵτινες συντελοῦσι πρὸς τὸν ἱερὸν τοῦτον σκοπόν.

Ἐκ τοῦ προορισμοῦ τὸν ὅποιον τὸ λογικὸν ἀνευρίσκει ὡς ἀρμόζοντα διὰ τὴν γυναῖκα, συμπεραίνομεν ὅτι ἡ ἀξία τῆς γυναίκος εἶναι ὑψίστη, ἡ ὑπαρξὶς αὐτῆς εὐεργετικωτάτη, καὶ σωτήριος διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ὅτε καὶ ὅπου ἡ ἀξία τῆς γυναίκος δὲν κατενόηθη τὸ ἀνθρώπινον γένος ἔμεινε καὶ θὰ μένῃ πάντοτε βάρβαρον καὶ στάσιμον. Ἡ ἱστορία τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν καὶ μάλιστα τῆς Ἀσίας καταδεικνύει εἰς ἡμᾶς ἀριδὴλως τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Κατὰ τοῦτο δὲ ἡ θεία τοῦ Χριστοῦ θρησκεία πρωτεύει τῶν ἄλλων θρησκειῶν ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, καθόσον ἡλευθέρωσε τὸ γυναικεῖον φύλον ἐκ τῶν δεσμῶν τῆς δουλείας καὶ τῆς ταπεινώσεως καὶ ἀπέδωκεν εἰς τὴν γυναῖκα τὴν ἀξίαν ἣν ὁ προορισμὸς ἀποδίδει εἰς αὐτήν. Ἡ γυνὴ γεννᾷ καὶ μορφώνει τὸν ἄνθρωπον, αὕτη τὴν ἐξευγενίζει καὶ ἐντυπώνει ἐπ' αὐτοῦ τὸν πολιτισμόν, τὴν θρησκείαν, τὴν ἠθικὴν καὶ πᾶν ἀγαθόν.